

Цитувати так:

Лукіна Т.О. Моніторинг якості освіти // *Енциклопедія освіти* / Нац. акад. пед. наук України; [гол. ред. В. Г. Кремень; заст. гол. ред. В. І. Луговий, О. М. Топузов; відп. наук. секр. С. О. Сисоєва; редкол.: О. І. Ляшенко, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, П. Ю. Саух, Л. Д. Березівська, І. Д. Бех, В. Ю. Биков, М. С. Гальченко, В. В. Засенко, С. А. Калашнікова, М. О. Кириченко, Л. Б. Лук'янова, В. Г. Панок, В. О. Радкевич, О. Я. Савченко, М. М. Слюсаревський, О. В. Сухомлинська]: 2-ге вид, допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. – С. 588-589.

Т.О. Лукіна

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ (лат. *monitor* – той, що нагадує, наглядає, застерігає) – спеціальна система збору, обробки, зберігання і розповсюдження інформації про досягнутий стан якості освіти, прогнозування на підставі об'єктивних даних динаміки і основних тенденцій її розвитку та розробка науково-обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень стосовно підвищення ефективності функціонування освітньої галузі. Поняття моніторингу вперше було використано у ґрунтознавстві, потім в екології (моніторинг навколишнього середовища), пізніше – у біології, техніці, соціології, економіці, банківській діяльності, психології, теорії управління, медицині.

Об'єкти моніторингу якості освіти: система освіти (загальна середня, професійна, вища, національна, регіональна система, муніципальна, інституційна); результати навчальної діяльності (успішності); характеристики учасників освітнього процесу (стан здоров'я, соціальний захист, умови життя й навчання, готовність до здійснення певної діяльності, задоволеність освітніми послугами тощо); відносини споживачів освітніх послуг з освітнім середовищем (або оточуючим соціумом); процеси функціонування й розвитку освітніх систем та управління ними; компоненти освітнього процесу: умови та засоби реалізації (матеріально-технічні, санітарно-гігієнічні, нормативно-правові, кадрові, фінансові, навчально-методичні), організація (мережа освітніх установ,

контингент та його диференціація за різними ознаками, режим роботи); наслідки (результати запровадження освітніх реформ, змін навчальних програм і освітніх стандартів) тощо.

Головним завданням моніторингу є: виявлення чинників впливу на хід і результати освітніх процесів (реформ) з метою зменшення їх негативної дії та порівняння результатів функціонування освітніх систем задля пошуку найбільш оптимальних шляхів їх розвитку. *Види* моніторингу якості освіти поділяються за призначенням на інформаційний (полягає у збиранні, накопиченні, систематизації й поширенні інформації, але не потребує проведення спеціального обстеження на етапі збору інформації), та управлінський, що передбачає збирання та узагальнення інформації за певними показниками з метою вивчення конкретної освітньої проблеми та вироблення відповідних рекомендацій щодо формування політики і прийняття органами влади, зокрема державного управління освітою, необхідних рішень; за засобами, що використовуються для проведення моніторингу, – педагогічний (його підвиди – дидактичний, виховний та освітній), соціологічний, психологічний, медичний, економічний, демографічний; за ієрархією систем управління – індивідуальний, інституційний (або локальний, на рівні освітньої інституції, установи), муніципальний, обласний (регіональний), національний (загальнодержавний), міжнародний; по відношенню до об'єкта оцінювання – зовнішній та внутрішній.

Функціями моніторингу є: інформаційна, активізуюча, формуюча, корекційна, кваліметрична, діагностична, аналітична, моделююча, прогностична, управлінська. *Принципи* моніторингу: узгодженості нормативно-правового, організаційного та науково-методичного забезпечення його складових частин; об'єктивності одержання та обробки; комплексності дослідження різноманітних аспектів освітнього процесу, обробки та аналізу одержаних результатів; безперервності й тривалості спостережень за станом освіти; своєчасності отримання, обробки та використання об'єктивної інформації про якість освіти; перспективності запланованих моніторингових досліджень, спрямованість їх на розв'язання актуальних завдань розвитку освіти;

рефлексивності; гуманістичної спрямованості моніторингу якості освіти; відкритості та оперативності доведення результатів досліджень до відповідних органів управління, громадськості, зацікавлених міжнародних установ.

Лит.: **1.** Енциклопедія державного управління: у 8 т. / наук. ред. кол.: Ю.В. Ковбасюк та ін. Київ: НАДУ, 2011. Т.4. С. 449-451. **2.** Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремінь. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 519-521. **4.** Лукіна Т.О. Моніторинг якості освіти як інформаційна основа управління освітою в Україні // Педагогічна і психологічна наука в Україні: зб. наук. праць: у 5-т. Т.2. Київ: Педагогічна думка, 2007. С.134-145. **5.** Організаційно-методичне забезпечення моніторингових досліджень якості загальної середньої освіти: монографія / За ред. О.І. Ляшенко. Київ: Пед. думка, 2013. 160 с. **6.** Теоретико-методичні засади побудови моніторингових систем оцінювання якості загальної середньої освіти / О.І. Ляшенко, Т.О. Лукіна, Ю.О. Жук та ін. Київ: Ін-т педагогіки НАПН, 2017. С. 7-30. URL: http://lib.iitta.gov.ua/712066/1/monografiya_2017_zyk.pdf